

ISTANBUL TICARET ODASI

**BAKIR SEKTÖR
PROFİLİ**

Hazırlayan
Onur ARSLAN
KOBİ AR-GE Subesi

Istanbul, 2006

İÇİNDEKİLER

1. ÜRÜN TANIMI, ÖZELLİKLERİ VE ÇESİTLERİ	1
1.1. Ürün Tanımı ve Özellikleri	1
1.1.1. Bakirin Kimyasal ve Fiziksel Özellikleri	1
1.2. Ürün Çesitleri	2
2. DÜNYA BAKIR PIYASASI	2
2.1. Üretim (Genel Durum)	2
2.2. Dis Ticaret (İthalat-Ihracat)	3
2.2.1. AB Ticareti	3
2.2.2. Komsu Ülkelerin Ticareti	3
2.2.3. Kafkasya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde (KOATC) Bakir	3
2.2.4. Azerbaycan	3
2.2.5. Kazakistan	4
2.2.6. Kirgizistan	4
2.2.7. Özbekistan	4
3. TÜRKİYE BAKIR PIYASASI	4
3.1. Üretim (Genel Durum) – Sektörün Yapısı	4
3.2. Dis Ticaret (İthalat-Ihracat)	7
4. SONUÇ	10

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Bakir Üretim ve Tüketimi	3
Tablo 2. 2006 Yilinin İlk 4 Ayı İtibariyle İthalat ve İhracat (.000 \$).....	7
Tablo 3. Son 5 Yıla Ait İhracat Verileri (.000 \$)	7
Tablo 4. Son 5 Yıla Ait İthalat Verileri (.000 \$).....	8
Tablo 5. Ülkelere Göre Türkiye Bakir İhracatı	8
Tablo 6. Ülkelere Göre Türkiye Bakir İthalatı.....	9
Tablo 7. Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (Kamu).....	9
Tablo 8. Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (Özel)	10

1. ÜRÜN TANIMI, ÖZELLİKLERİ VE ÇESİTLERİ

1.1. Ürün Tanımı ve Özellikleri

Kimyasal simgesi “Cu” ile gösterilen Bakır, kırmızımsi renkli, ince tel ve levha haline getirilebilen, ısı ve elektrik iletkenliği yüksek ve kullanım sahası çok geniş olan bir metaldir. Sülfütlü ve oksitli bakır cevherlerinden zenginleştirme ve izabe (metalleri eriterek sıvı hale getirme) yoluyla metalik bakır elde edilmektedir.

Yüksek elektrik ve ısı iletkenliği özellikleri bakırı, elektrik santralleri ve iletken malzemelerin vazgeçilmez girdisi haline getirmektedir. Soğuk hava makine ve teçhizatlarında, paslanmaz özelliğinden dolayı nakliye vasıtalarında ve dış kaplamalarda bakırın büyük kullanım alanları bulunmaktadır. Bunlara ek olarak bakırın kaynak işlerinde, metalürjide ve bronz üretiminde önemli yeri vardır.

En geniş kullanım alanları sırasıyla; elektrik üretim ve iletimi ile ilgili tesislerde, inşaat, ulaşım makine ve teçhizatındadır. Evlerimizdeki aydınlatma gereçleri, radyo ve TV cihazları, çamaşır ve bulaşık makineleri, buzdolabı ve mutfak robotları gibi tüm donanımlar bakır sayesinde insanlığın hizmetindedir. Uzun ömürlü çatı kaplaması olarak bakır levha ve mobilya malzemesi olarak pirinç kullanımına da rastlanmaktadır. Torna, freze, matkap, kaynak makineleri ve trafoları gibi elektrikli makineler de bakırın kullanıldığı önemli üretim araçlarıdır. Bu tür makinelerde bakır, elektriğin tüketimi ve dahili iletimi amacıyla hizmet etmektedir. Ayrıca bakır, otomobil, gemi, tren gibi ulaşım araçlarında radyatör, boru gibi parçalarda, kimya sektöründe, mühimmat sanayinde, turistik esya yapımında, soğutucu donanımlarda çokça kullanılmaktadır.

1.1.1. Bakırın Kimyasal ve Fiziksel Özellikleri

Simgesi	: Cu
Sertliği	: 2.5-3
Yogunluğu	: 8.93 gr/cm ³
Ergime Noktası	: 1083°C
Kaynama Noktası	: 2300°C
Ergime Isısı	: 43 k.cal (1kg'inin ergimesi için gerekli ısı)
Elektrik İletme Özelliği	: %99,95

1.2. Ürün Çesitleri

Genel anlamda bakir ürünleri iki ana grupta toplanir:

1) Yari Bitmis Ürünler

- Blister Bakir
- Rafine (anot) Bakir
- Katot Bakir

2) Bitmis Ürünler'dir.

- Elektrolitik Ürünler (Tel, blok, takoz, serit, çubuk, profil)
- Elektrolitik Olmayan Ürünler(levha, lama, serit, çubuk, profil)
- Alasimlar (Bakir Alasimlari)

2. DÜNYA BAKIR PIYASASI

2.1. Üretim (Genel Durum)

Dünya'da önemli bakir yataklarinin bulunduğu bölgeler su şekilde özetlenebilir:

- Güney Amerika'nin özellikle bati sahilleri, Kuzey Sili,
- Kuzey Amerika'da ABD'nin güney-batısı ve Kanada'nin dogusu (Cu ve Ni)
- Afrika'da Kongo, Zaire, Kuzey-Rodezya,
- Asya'da Kazakistan, Özbekistan, Afganistan (Dünya'nin en zengin bakir ve demir yataklarina sahip olduğu iddia edilmektedir fakat henüz isletilmemektedir), Hindistan,
- Avrupa'da Polonya, Finlandiya, Portekiz, Yugoslavya
- Avustralya'da Olympic Dam ve Papua Yeni Gine'de Bougainville (Burada yöre halkinin isyani sonucunda isletici firma bu maden yatagini terk etmistir).

International Copper Study Group (ICSG)'un verilerine göre, Dünya Bakir madeni üretiminin 2006 yili içerisinde bir önceki yıla göre yaklaşık 606.000 ton (+4,1%) artarak 15.48 milyon tona çıkacağı tahmin edilmekte, 2007'de de bu rakamin yaklaşık 816.000 ton artarak (%5,3) 16.3 milyon tona ulaşacağı öngörülmektedir.

Dünya'daki Rafine Bakir üretiminin ise 2006'da, 2005'e göre yaklaşık 1.11 milyon tonluk (%6,8) artışla 17.56 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. 2007'de ise bu rakamin yine yaklaşık olarak 631.000 ton artarak, 18.19 milyon tona ulaşacağı öngörülmektedir.

Dünya Bakir kullanımı 2005'te %1,3 azalarak 16.51 milyon tona inmiştir. 2006 yili içerisinde bir toparlanma beklenmekte ve bu rakamin yaklaşık 800.000ton (%4,9) artarak 17.31 milyon ton gibi rekor bir rakama ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu artışın tüm bölgelerde olacağı umulmakta ve Asya Kitasi %6'lık artış ile en büyük, Avrupa Birliği ise %2,5'luk artış ile en küçük payı oluşturacağı beklenmektedir. Ayrıca Dünya'daki Bakir tüketiminin 2007'de %4,7 oranında, yani yaklaşık 820bin ton artarak, 18.13 milyon tona ulaşacağı da tahmin edilmektedir.

Tablo 1 – Bakir Üretim ve Tüketimi

2007 TAHMINLERİ (,000t)												
BÖLGELER	MADEN ÜRETİMİ				RAFİNE ÜRETİM				TÜKETİM			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Afrika	627	677	876	1,026	508	513	633	737	191	200	205	210
K.Amerika	2,142	2,179	2,365	2,480	2,188	2,174	2,260	2,344	3,096	2,956	3,036	3,141
Latin Amerika	6,725	6,651	6,838	7,192	3,576	3,559	3,832	4,248	538	534	557	579
Asean-10	892	1,154	974	1,025	438	530	558	630	677	717	760	807
Asia ex Asean/CIS	994	1,054	1,109	1,158	4,644	5,192	5,710	6,136	6,938	7,131	7,521	7,970
Asia-CIS	572	510	550	569	549	534	540	565	93	60	82	88
AB-25	726	708	717	717	2,318	2,324	2,373	2,398	4,078	3,734	3,852	3,950
Avrupa (Diğer)	801	827	866	892	1,111	1,153	1,222	1,254	945	1,024	1,141	1,222
Okyanusya	1,028	1,114	1,186	1,237	490	468	515	586	168	155	160	167
TOPLAM	14,507	14,874	15,480	16,296	15,823	16,446	17,644	18,900	16,725	16,510	17,314	18,134

Kaynak: International Copper Study Group (ICSG, www.icsg.org)

2.2. Dis Ticaret (İthalat-İhracat)

2.2.1. AB Ticareti

AB ülkelerinden İspanya'nın dışındaki ülkelerin bakir cevher ve konsantresi üretimleri önemli miktarda değildir. Dünya rafine bakir üretiminin %11'ini AB ülkeleri yapmaktadır. AB ülkelerinin rafine bakir ihtiyaçları ise 3800 bin ton olup, bu ülkeler, ihtiyaçları olan bakir konsantresini ve blister bakiri ithalat yoluyla karşılamaktadırlar.

2.2.2. Komsu Ülkelerin Ticareti

Komsu ülkelerin bakir cevher ve konsantresi ile pirit konsantresi ticaretinde önemli bir pazara sahip olmadıkları görülmektedir.

2.2.3. Kafkasya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde (KOATC) Bakir

KOATC'de halen işletilmekte olan veya işletilebilir ve ekonomiye kazandırılabilir nitelikte çeşitli madenlerin bulunduğu bilinen bir gerçektir. Bunlardan bakirle ilgili kaynaklar her ülke için aşağıda verilmiştir.

2.2.4. Azerbaycan

Azerbaycan'da bakir üretimi yoktur ve bakir ihtiyacını ithalat yolu ile karşılamaktadır. Filizçay maden yatağında 95-96 milyon ton maden rezervi belirlenmiş olup, %0.5-1.0 Cu, %1,5-2.0 Pb, %3.5-4.0 Zn, 0.6 g/t Au, 50 g/t Ag içermektedir. Filizçay yatağı civarında rezervi küçük başka yataklarda bulunmaktadır. Kasdag, Ketek, Sagator ve Karaçay bunlardan bazılarıdır.

2.2.5. Kazakistan

Kazakistan'da altın, gümüş, bakır, kursun, çinko, asbest, berilyum, bizmut, kadmiyum, krom, demir, magnezyum, molibden, renyum, titan, tungsten ve uranyum bulunmaktadır. Kazakistan bakır rezervleri açısından dünyada 4. sırada, bakır üretimi açısından ise 7. siradadır. Bakır üretimi Balkas gölünün kuzeyinde ve iki büyük üretim ve izabe konusunda faaliyet gösteren işletmeler grubunun olduğu Betbaktala çölündedir. Jezkazak ve Kunrad gibi büyük bakır cevheri yatakları yıllardan beri çalışmaktadır. Bunların yanında Zhaman-Aibat, Zhylandying Group, Aktogai, Aidarly, Boschekul, Koksai, Samarskoe, Kaskyrkazgan ve Chatyrkul'dur. KOATC içerisinde en zengin yer altı kaynaklarına sahip olanıdır. Eski SSCB'deki toplam bakır rezervinin yaklaşık %50'sine sahip olup, bu miktar 1998 itibarıyla yaklaşık 23 milyon tondur. Eski SSCB'deki blister bakır üretiminin, yine 1991 itibarıyla, yaklaşık %30'u olan 307 bin tonluk kısmını gerçekleştirmektedir. Cezkazgan maden ve metalürji kompleksi, bakır tenorundaki düşüsel ragmen, üretime devam etmektedir.

2.2.6. Kirgizistan

Küçük çaplı fakat oldukça yoğun çalışan bir madencilik sektörüne sahiptir. Kirgizistan antimuan, civa, molibden ve altın üretimi yapmaktadır. Makmal, Kumtor, Dzheru ve Tadly belli başlı altın yataklarıdır. Bunların dışında bakır-altın yatakları ve kalay tungsten yatakları da mevcuttur.

2.2.7. Özbekistan

Maden kaynakları bakımından oldukça zengindir. Özbekistan'daki bakır yatakları porfiri tipte olup, birçok sayıdaki bakır yatağının yalnızca ikisi işletilmektedir. Bakır cevheri üretiminin %80'i kalmaktadır, %15'i ise Sari Chelku madenlerinden elde edilmektedir.

Özbekistan'ın bakır rezervleri 800 milyon ton civarındadır. Ortalama tenor %0,56 Cu olup, en önemli bakır madeni Almalyk'tir. Taskent'ten 50km uzaklıkta bulunan Almalyk'e bağlı Kalmalyk'deki bakır yataklarından yılda yaklaşık 140bin ton metal bakır esdegerli ve %0,62 Cu tenorlu 23 milyon ton cevher üretimi yapılmaktadır. 1997 yılında 6800 ton metalik bakır üretimi gerçekleştirilmiş olup, Almalyk'teki izabe tesisi 250-300 bin ton üretim kapasitesine sahiptir. Bu tesislerin %47,5'inin yabancı sermayeye satılması planlanmaktadır. %3,5 iç satış ve kalanının da Devlet hissesi olması düşünülmektedir.

3. TÜRKİYE BAKIR PIYASASI

3.1. Üretim (Genel Durum) – Sektörün Yapısı

Türkiye'nin önemli bakır rezervleri Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde bulunmaktadır. Murgul, Çayeli-Madenköy, Lahanos, Ergani, Siirt-Madenköy, Cerattepe ve Küre bilinen önemli bakır yataklarıdır.

Türkiye'de bilinen rezervlerin büyük kısmı kamu kuruluşu, bir kısmı kamu-özel ortaklığı geri kalanları özel kuruluşların ruhsatı altındadır. Bu rezervler toplam 62,870,000 ton %2,69 Cu içermektedir ve bakır metal değeri olarak 1,697,204 tondur. Bunların haricinde ekonomik olamayacak kadar düşük tenorlu muhtelif maden sahalarının rezervi 696,582,800 ton ve metal içeriği 2,065,035 tondur. Ayrıca 2001 yılı verilerine göre Bakır sektöründe

faaliyet gösteren yaklaşık 1767 işyeri mevcuttur. Bu rakama Tasocakları Nizamnamesi kapsamındaki işletmeler de dahildir.

Cumhuriyet Dönemi'nde, 1938 yılına kadar bakır üretimi önemsizdir. 1930 yılından 1937 yılına kadar üretim hiç yapılmamıştır. 1937 yılında Kuvarshan Bakır İşletmesi, 1939 yılında ise Ergani Bakır İşletmesi'nde Etibank tarafından tekrar üretime geçilerek ilk blister bakır üretilmiştir. Bugün, ülkemizde yıllık ortalama 60.000 ton bakır cevheri üretilmekte olup, dünya bakır üretimindeki payı sadece %0,43 düzeyindedir. Ülkemizde üretilen bakır konsantrelerinin yarısına yakın miktarı ülkemizin tek izabe tesisi olan Samsun izabe tesisinde işlenmektedir.

Cumhuriyet Dönemi'nde, 1938 yılına kadar bakır üretimi önemsizdir. 1930 yılından 1937 yılına kadar üretim hiç yapılmamıştır. 1937 yılında Kuvarshan Bakır İşletmesi, 1939 yılında ise Ergani Bakır İşletmesi'nde Etibank tarafından tekrar üretime geçilerek ilk blister bakır üretilmiştir. Bugün, ülkemizde yıllık ortalama 60.000 ton bakır cevheri üretilmekte olup, dünya bakır üretimindeki payı sadece %0,43 düzeyindedir. Ülkemizde üretilen bakır konsantrelerinin yarısına yakın miktarı ülkemizin tek izabe tesisi olan Samsun izabe tesisinde işlenmektedir.

Türkiye bakır madencilğinde kamu sektörü etkindir. Bu sektörde faaliyet gösteren iki önemli kuruluş ETI HOLDING A.S. ve KBI (Karadeniz Bakır İşletmeleri A.S.)'dir. Bu kuruluşların bakır sektöründeki uğraşı alanları cevher arama, cevher istihsalı, cevher zenginleştirme ve izabesidir (metali ergitme). İzabede üretilen blister bakır, piyasanın ihtiyacının bir kısmını karşılamak için rafine edilmek üzere özel sektör kuruluşlarına pazarlanmaktadır.

Türkiye, ihtiyacı olan bakır üretmek için yeterli bakır cevherini çıkarma ve zenginleştirme olanına henüz sahip değildir. Mevcut bakır yataklarının işletilmeye hazır rezervi, maden işletmeleri ve zenginleştirme tesislerimizi etkileyen sorunlar ve yetersizlikler nedeni ile izabe tesislerimizin ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Bu nedenle KBI bakır konsantresi ithal etmektedir.

Yurdumuzdaki bakır madencilik ve metalürji faaliyetleri kısaca şöyle özetlenebilir:

KBI A.S.

Artvin Murgul'da, Çakmakaya ve Damar maden yataklarında açık ocak maden işletmeciliği yapmaktadır. Üretilen tüvanan cevher 3,000,000 ton/yıl kapasiteli cevher zenginleştirme tesisinde yılda ortalama %22 Cu tenörlü 110,000 ton bakır konsantresi üretmektedir. Üretilen bakır konsantresi Samsun'da kurulu bulunan 38.800 ton/yıl blister bakır kapasiteli tesisinde blister bakır haline getirip piyasaya satmaktadır. Kuruluşun Samsun izabesinin fiili olarak yıllık bakır konsantre ihtiyacı %22 Cu bazında ortalama 170,000 tondur. Murgul tesisinden temin edilen konsantrenin haricinde kalan miktarı, öncelikle yurt içi kaynaklarından duruma göre yurt dışından serbest piyasa şartlarında temin etmektedir. Samsun izabe tesislerinde fiili %35 tesis randımanı ile üretilen ortalama 35,000 ton/yıl blister bakır için %22 Cu bazında 60,000 ton bakır konsantresini yurt içi ve yurt dışından satın almaktadır.

ETI Holding A.S.

Kastamaonu Küre işletmesinde Asiköy ve Bakibaba Maden sahalarından %95'i açık ocak işletmeciliğinden üretilen yıllık ortalama 700,000 ton/yıl tüvanan cevher, 900,000 ton/yıl tesis kapasiteli maden sahası yanında bulunan konsantratör tesisinde ortalama %15 Cu tenorlu yıllık ortalamada 42,000 ton/yıl bakir konsantresi üretilmektedir. Üretilen konsantre piyasaya serbest piyasa şartlarında satılmaktadır.

Demir Export A.S.

Bakir madencilğinde özel sektör olarak Demir Export A.S., KBI'ye ait Espiye'deki maden ruhsatlı sahalarda rödevans karşılığı yer altı işletmeciliğini yapmaktadır. Burada maden sahalarından üretilen bakir cevheri aynı yörede (Lahanos) kurdukları 125,000 ton/yıl tüvanan cevher işleme kapasiteli zenginleştirme tesislerinde de zenginleştirerek elde ettikleri bakir konsantresini serbest piyasa şartlarında pazarlamaktadır. Tesislerinde bugüne kadar yıllık ortalamada 9,000 ton/yıl %20 Cu tenorlu bakir konsantresi üretmişlerdir.

Ber-Oner A.S.

Eti Holding'e ait olan Ergani bakir sahası rödevans sözleşmesi ile Ber-Oner tarafından işletilmektedir. Yıllık 40,000 ton %24 Cu tenorlu bakir konsantresi üretmektedir. Bu faaliyetler, mevcut rezervin azalmasından dolayı yakın zamanda sona ermesi beklenmektedir.

Çayeli Madenleri A.S.

23.11.1983 tarihinde kurulan şirket, Çayeli ilçesinin Madenköy mevkiindeki bakir madenini değerlendirmektedir. Şirketin %45 hissesi Eti Holding A.S.'ye ait olup, ortaklar Inmek Mining Corp. (Kanada) %48, Metallgesellschaft (Almanya) %1 ve Gama Grubu (2 şirket) %6 hisse ile ortakları oluşturmaktadır.

Şirket yukarıda belirtilen rezervlerini yer altı işletme usulü ile işletmekte ve aynı yörede kurulu cevher zenginleştirme tesislerinde ortalama 800,000 ton/yıl tüvanan cevher işleyerek 150,000 ton/yıl %22-24 Cu tenorlu bakir konsantresi üretmekte ve serbest piyasa şartlarında pazarlamaktadır.

Yeni Anadolu Mineral Madencilik ile Dardanel Madencilik

Yeni Anadolu Mineral Madencilik ile Dardanel Madencilik 3-4 yıldır geniş çapta bakir aramacılığı yapmaktadırlar. Bu zaman zarfında 8-10 milyon ABD Doları harcamışlardır.

Cominco Madencilik A.S.

Cominco Madencilik Artvin Cerattepe'deki bakir aramaları için yaklaşık 15 Milyon ABD Doları harcamış ve önemli bir bakir rezervi elde etmiştir.

3.2. Dis Ticaret (İthalat-İhracat)

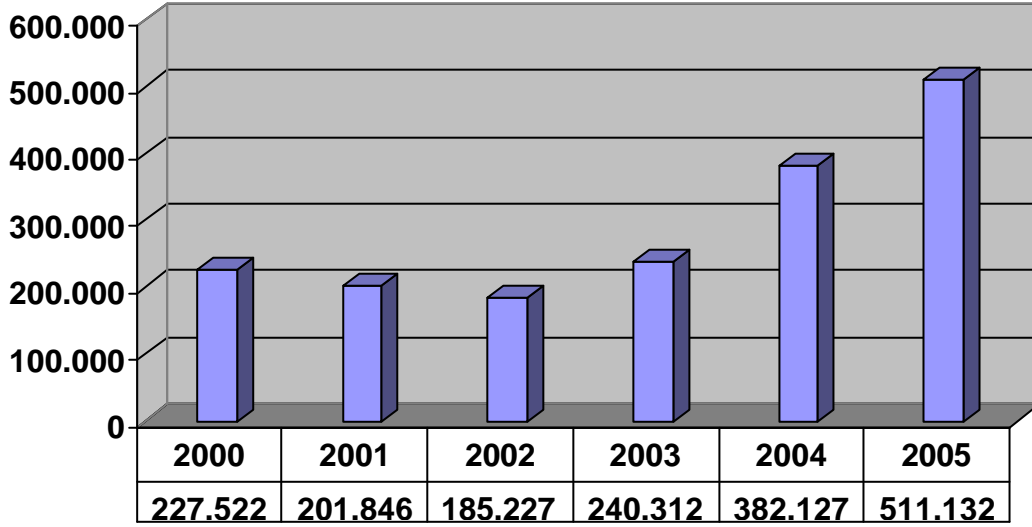
Ülkemizin bakır ve bakırdan esya ithalat ve ihracat seviyesi 2006 yılının ilk 4 ayını kapsayan dönemi ve son 5 yıldaki değişimler için aşağıdaki gibidir:

Tablo 2 – 2006 Yilinin İlk 4 Ayı İtibariyle İthalat ve İhracat (.000 \$)

	Ocak	Subat	Mart	Nisan	TOPLAM
İhracat	48,815	59,832	67,843	49,263	225,754
İthalat	112,265	140,507	174,508	179,114	606,394

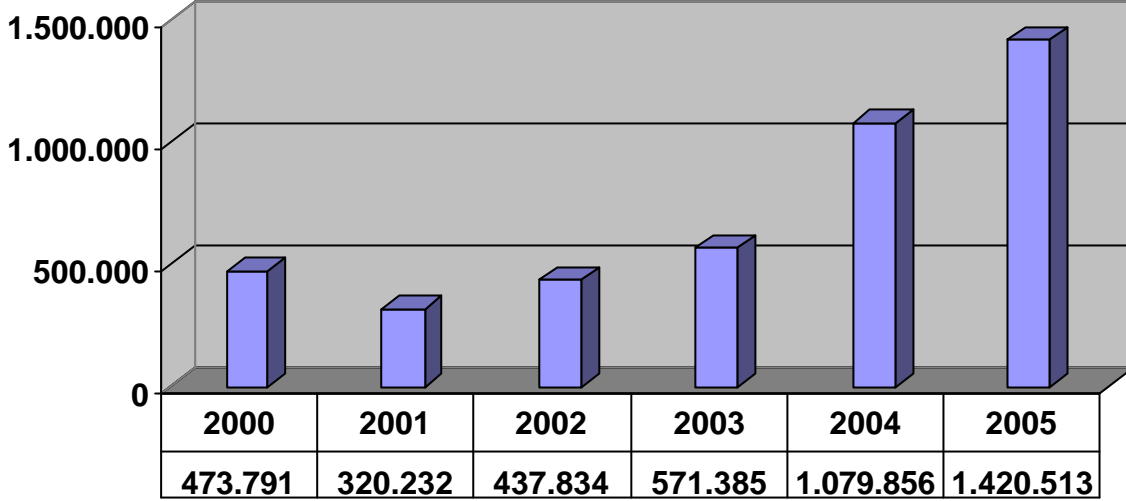
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Tablo 3 – Son 5 Yıla Ait İhracat Verileri (.000 \$)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Tablo 4 – Son 5 Yıla Ait İthalat Verileri (.000 \$)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Bakır ürünleri içerisinde, **bakır teller, bakır örme halatlar ve bakır çubuk ve profiller en önemli ihracat kalemleri olarak göze çarpmaktadır.**

Türkiye bakır ürünleri ihracatında İtalya, ABD ve İsrail en büyük pazarlar olarak görülmektedir. Bakır sektörünün diğer önemli ihracat pazarları ise Bulgaristan ve Avusturya gelmektedir. 2004 ve 2005 yıllarına baktığımızda ise Bulgaristan, Japonya, İsveç ve Finlandiya ile olan Bakır Cevherleri ihracatı dikkat çekmektedir.

Tablo 5 – Ülkelere Göre Türkiye Bakır İhracatı (2004-2005)

	Ocak – Aralık 2004		Ocak-Aralık 2005	
	Miktar(kg)	Değer(USD)	Miktar(kg)	Değer(USD)
Bulgaristan	67.206.043,00	29.796.615,88	31.084.258,20	21.719.894,19
Japonya	15.679.947,00	6.728.342,56	30.738.434,00	17.352.502,29
İsveç	-	-	27.963.743,00	15.062.234,84
Finlandiya	17.954.942,00	9.336.948,91	19.269.227,00	11.764.462,79
İspanya	20.598.408,00	10.753.861,14	16.230.077,00	8.047.131,39
Almanya	33.250.000,00	13.043.210,00	10.901.603,00	4.850.000,00
Romanya	6.650.000,00	2.911.554,50	9.200.000,00	4.085.141,00
İtalya	64.415,00	50.400,00	111.045,00	92.832,52
KKTC	-	-	300,00	1.758,62
Belçika	145.000,00	62.387,70	-	-

Kaynak: İstanbul Maden İhracatçıları Birliği (IMMİB), Mal Grubu Ülke Raporu

Tablo 6 – Ülkelere Göre Bakir İthalatı (2004-2005)

	Ocak – Aralık 2004		Ocak-Aralık 2005	
	Miktar(kg)	Deger(USD)	Miktar(kg)	Deger(USD)
Arnavutluk	-	-	11.525.648	7.221.977
Avustralya	360.000	102.915	144.004	182.355
Belçika	90.000	21.558	-	-
Gürcistan	9.919.791	4.463.907	18.538.613	18.319.193
Portekiz	-	-	6.861.680	4.627.929
Sili	-	-	7.563.367	6.714.880

Devlet Planlama Teskilatı(DPT)'nin yayınladığı verilere göre 2006 yılı içinde hedeflenen kamu ve özel sektör yatırımları ise şöyledir:

Tablo 7 – Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (Kamu)

	Cari Fiyatlarla, Milyon YTL			Yüzde Değişme		Yüzde Dağılım		
	2004	2005(1)	2006(2)	2005(1)	2006(2)	2004	2005(1)	2006(2)
TARIM	1.652	1.812	1.671	9,7	-7,8	9,1	7,4	6,1
MADENCİLİK	271	405	643	49,2	58,9	1,5	1,6	2,4
İMALAT	478	642	501	34,4	-22,0	2,6	2,6	1,8
ENERJİ	2.401	3.364	3.277	40,1	-2,6	13,3	13,7	12,1
ULASTIRMA	6.055	7.599	8.345	25,5	9,8	33,5	30,9	30,7
TURİZM	124	128	135	3,1	5,8	0,7	0,5	0,5
KONUT	175	406	371	132,2	-8,6	1,0	1,7	1,4
EGİTİM	2.474	3.138	3.422	26,9	9,1	13,7	12,8	12,6
SAGLIK	912	1.438	1.636	57,5	13,8	5,1	5,8	6,0
DİĞER HİZMETLER	3.509	5.647	7.172	60,9	27,0	19,4	23,0	26,4
İKTİSADI	729	1.660	2.182	127,7	31,5	4,0	6,8	8,0
SOSYAL	2.780	3.987	4.990	43,4	25,1	15,4	16,2	18,4
TOPLAM	18.052	24.578	27.174	36,2	10,6	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPT, Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar 2006.

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Program

Tablo 8 – Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (Özel)

	Cari Fiyatlarla, Milyon YTL			Yüzde Değişme		Yüzde Dağılım		
	2004	2005(1)	2006(2)	2005(1)	2006(2)	2004	2005(1)	2006(2)
TARIM	2.460	2.053	2.394	-16,5	16,6	4,1	2,8	2,8
MADENCILIK	1.205	1.380	1.536	14,5	11,3	2,0	1,9	1,8
İMALAT	25.646	30.635	35.720	19,5	16,6	42,2	41,4	41,3
ENERJİ	1.020	1.539	1.387	50,9	-9,9	1,7	2,1	1,6
ULASTIRMA	11.410	14.203	16.560	24,5	16,6	18,8	19,2	19,2
TURİZM	4.630	5.601	6.650	21,0	18,7	7,6	7,6	7,7
KONUT	8.027	10.864	13.244	35,3	21,9	13,2	14,7	15,3
EGİTİM	711	675	787	-4,9	16,6	1,2	0,9	0,9
SAGLIK	2.469	3.407	3.973	38,0	16,6	4,1	4,6	4,6
DİĞER HİZMETLER	3.152	3.717	4.157	17,9	11,8	5,2	5,0	4,8
TOPLAM	60.730	74.076	86.408	22,0	16,6	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPT, Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar 2006

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Program

Ayrıca yine DPT tarafından hazırlanan “Orta Vadeli Program (2006-2009)” kapsamında, madencilikte ham madde arz güvenliğinin geliştirilmesi ve madenlerin yurt içinde işlenerek ülke ekonomisine sağlanan katkinin artırılmasının temel amaç olduğu belirtilmiştir. Bu çerçevede; madencilikte sanayi ve enerji hammaddeleri aramalarına ağırlık verilmesi, madencilik ürünleri yurt içinde işlenerek katma değerlerinin artırılması ve madencilik sektöründe mevzuat düzenlemelerinin tamamlanması kararları alınmıştır.

4. SONUÇ

Sanayileşme hedefine yönelmiş bir ülke için bakırın yukarıda da açıklandığı gibi hayati bir önemi vardır. Ülkemizin bakır cevherleri yönünden son derece umut verici bir jeolojik yapısına karşın yeterince araştırılmadığı bilinmektedir. Öte yandan prospeksiyon çalışmaları tamamlanmış, yapısı ve rezervi kesin bilinen bazı maden yataklarının çeşitli nedenlerle işletilemediği de bir ülke gerçeğidir. Ülkemiz blister ve özellikle katot şeklinde yarı mamul ithal ederken işlenmemiş hammaddeyi (konsantre) ihraç etmektedir. Madencilik ve metalürji faaliyetlerinde hem döviz tasarrufu hem de istihdam yaratacak faaliyet seviyelerine erismek için yurtiçi potansiyelimizin doğru tespit edilip iyi değerlendirilmesi bir zorunluluktur.